

QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HỢP TÁC XÃ NÔNG NGHIỆP
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG TRỊ

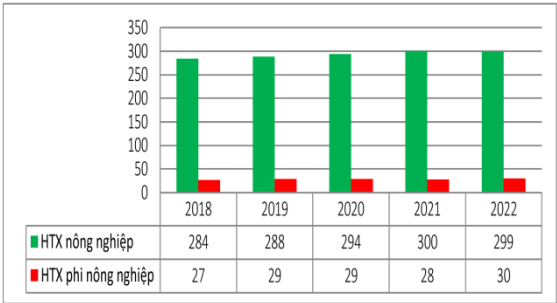
ThS LÊ THỊ HUYỀN
ThS NGUYỄN QUỐC THANH
Trường Chính trị Lê Duẩn, tỉnh Quảng Trị

1. Thực trạng quản lý nhà nước đối với hợp
tác xã nông nghiệp

Tính đến 31-12-2022, toàn tỉnh Quảng Trị có 299 hợp tác xã nông nghiệp (HTXNN) và 01 liên hiệp HTXNN hoạt động theo Luật Hợp tác xã năm 2012 với tổng số thành viên các HTXNN là 69.000 thành viên, doanh thu bình quân năm 2022 của hợp tác xã (HTX) đạt 1,2 tỷ đồng/HTX, lợi nhuận bình quân của mỗi HTX là 120 triệu đồng/năm/HTX (Biểu đồ 1).

Biểu đồ 1. Số lượng hợp tác xã trên địa bàn tỉnh Quảng Trị giai đoạn 2018 - 2022

Đơn vị: Hợp tác xã

Nguồn: Ban Chỉ đạo đổi mới và phát triển kinh tế tập thể tỉnh Quảng Trị

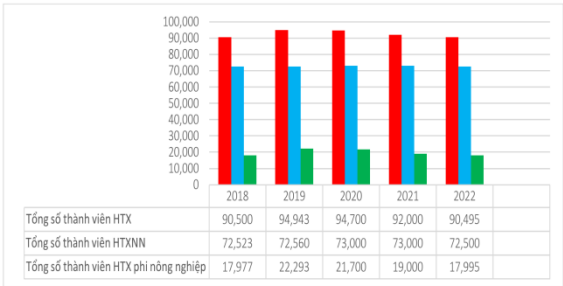
Qua biểu đồ trên có thể thấy HTXNN chiếm tỷ lệ cao trên tổng số HTX trên địa bàn (chiếm 90,88 % tổng số HTX trên toàn tỉnh).

- Về số lượng thành viên các HTXNN: Trong giai đoạn 2018 - 2022, trung bình có 72,7 thành viên/HTXNN. Năm 2022, toàn tỉnh có thành viên 90.495 HTX, trong đó có 72.500 HTXNN chiếm 80,11 % tổng số thành viên tham gia HTX toàn tỉnh. Số lượng thành viên HTXNN trên địa bàn tỉnh Quảng Trị

chiếm tỷ lệ lớn so với số thành viên HTX phi nông nghiệp (Biểu đồ 2).

Biểu đồ 2. Số lượng thành viên các hợp tác xã trên địa bàn tỉnh Quảng Trị giai đoạn 2018 - 2022

Đơn vị: người

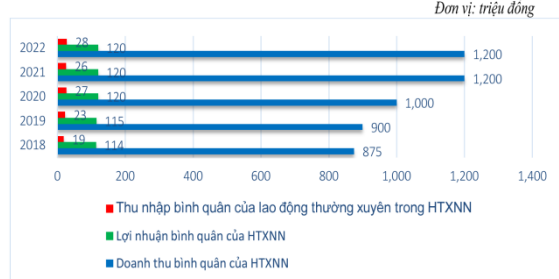
Nguồn: Ban Chỉ đạo đổi mới và phát triển kinh tế tập thể tỉnh Quảng Trị

- Về doanh thu của các HTXNN: Doanh thu của các HTXNN tăng đều qua các năm, với tốc độ doanh thu bình quân giai đoạn 2018 - 2022 đạt 1.035 triệu đồng, lợi nhuận bình quân của HTXNN giai đoạn 2018 - 2022 là 117,8 triệu đồng. Thu nhập bình quân của lao động thường xuyên trong HTXNN giai đoạn 2018 - 2022 là 24,6 triệu/năm. Năm 2022, doanh thu bình quân 1,2 tỷ đồng/HTX, lợi nhuận bình quân 120 triệu đồng/năm/HTX (Biểu đồ 3).

Từ biểu đồ trên ta thấy, nhìn chung, doanh thu, lợi nhuận, mức thu nhập bình quân của các thành viên HTXNN năm sau tăng hơn năm trước. Điều đó, cho thấy rằng các HTX trên địa bàn đã đi vào ổn định và hoạt động có hiệu quả, đóng góp đáng kể cho ngân sách nhà nước địa phương.

Đến nay, toàn tỉnh đã có 51 HTX được công nhận đạt tiêu chí kiểu mới (trong đó 10 HTX đạt tiêu chí vào năm 2018, 20 HTX đạt tiêu chí vào năm 2019 và 21 HTX đạt

Biểu đồ 3. Doanh thu, lợi nhuận, thu nhập bình quân của lao động thường xuyên trong các hợp tác xã nông nghiệp trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2018 - 2022

Nguồn: Ban Chỉ đạo đổi mới và phát triển kinh tế tập thể tỉnh Quảng Trị

tiêu chí vào năm 2020). Hiện nay, nhiều HTXNN đã mạnh dạn đẩy mạnh chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi, áp dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật, công nghệ mới để tăng năng suất và nâng cao chất lượng sản phẩm, hướng đến đáp ứng thị trường, tạo sự liên kết, hợp tác với nhau và với các doanh nghiệp, tổ chức kinh tế mang lại hiệu quả kinh tế cho thành viên, điển hình như HTX Phú Hưng, Cam An, Chân Mây Bắc Hướng Hóa, HTX Hồ tiêu Vĩnh Linh...

Có được những kết quả đó, các cơ quan quản lý nhà nước các cấp đã tiến hành rất nhiều các hoạt động nhằm thực hiện mục tiêu quản lý nhà nước đối với các HTXNN trên địa bàn tỉnh Quảng Trị đã ban hành, phổ biến, hướng dẫn và tổ chức thực hiện các văn bản pháp luật về HTX, liên hiệp HTX và văn bản pháp luật có liên quan. Ngoài ra, công tác tuyên truyền, phổ biến Luật Hợp tác xã năm 2012, được UBND tỉnh tập trung chỉ đạo các sở, ban, ngành, địa phương và cơ quan thông tấn báo chí trung ương, địa phương kịp thời đưa tin và phổ biến nội dung đến tận mọi người dân thông qua nhiều kênh tuyên truyền, bước đầu đã mang lại hiệu quả rõ rệt.

Liên Minh HTX tỉnh Quảng Trị đã biên soạn tài liệu, cẩm nang... và tổ chức nhiều đợt tuyên truyền thông qua lồng ghép với chương trình đào tạo, bồi dưỡng cho cán bộ HTX trên toàn tỉnh. Cụ thể, trong giai đoạn từ năm 2018 đến 2022, Liên minh HTX tỉnh đã phối hợp với chi nhánh Liên minh HTX các huyện, thành phố, thị xã, tổ chức trên 40 các đợt tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho thành viên và người lao động trong HTX; chủ trì tổ chức cuộc thi tìm hiểu Luật Hợp tác xã năm 2012 với 02 hình thức thi viết và văn nghệ quần chúng; tư vấn hướng dẫn thành lập mới cho các 15 HTX trên toàn tỉnh; hỗ trợ hướng dẫn các HTX tiếp cận và xây dựng chính sách vận động bà con thành viên HTX tích cực tham

gia Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới; xây dựng và xuất bản phát hành *Bản tin Kinh tế hợp tác*; phối hợp với Đài phát thanh truyền hình tỉnh xây dựng và phát sóng 14 chuyên mục kinh tế tập thể; phối hợp với trường đào tạo cán bộ Liên minh HTX Việt Nam tổ chức 04 lớp đào tạo bồi dưỡng cho cán bộ các hợp tác xã; phối hợp với các HTX trong tỉnh tổ chức tham quan chia sẻ kinh nghiệm ở 06 mô hình HTX kiểu mới trên địa bàn tỉnh. Bên cạnh đó, UBND tỉnh đã chỉ đạo Đài Phát thanh - Truyền hình tỉnh, Báo Quảng Trị chủ trì phối hợp với Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Liên Minh HTX... để biên soạn Luật Hợp tác xã năm 2012, Nghị định 193/2013/NĐ-CP phổ biến trên 2 sóng (phát thanh và truyền hình) định kỳ hàng tháng, quý theo chuyên đề kinh tế tập thể để người dân tiện theo dõi và cập nhật nội dung. Ngoài ra, các văn bản của các bộ, ngành trung ương, tỉnh và đảng tin viết bài được cập nhật thường xuyên và kịp thời trên Website của Chi cục Phát triển nông thôn, Liên minh HTX tỉnh, Nông thôn mới tỉnh ...

Về xây dựng bộ máy và tổ chức thực hiện kế hoạch, chương trình, chính sách hỗ trợ, ưu đãi đối với hợp tác xã, liên hiệp HTX. Ở cấp tỉnh, Sở Kế hoạch và Đầu tư giúp UBND tỉnh quản lý nhà nước về kinh tế tập thể, HTX. Liên minh HTX tỉnh với vai trò cơ quan thường trực Ban Chỉ đạo phát triển kinh tế tập thể tỉnh. Các sở, ban, ngành phụ trách kinh tế tập thể, HTX theo ngành, lĩnh vực mà sở, ban, ngành mình quản lý như Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn quản lý HTX lĩnh vực nông nghiệp, Sở Giao thông vận tải quản lý HTX vận tải, Ngân hàng nhà nước quản lý Quỹ tín dụng nhân dân... Cấp huyện, UBND các huyện, thành phố, thị xã giao Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Phòng Kinh tế hoặc Phòng Tài chính - Kế hoạch là các cơ quan đầu mối phụ trách kinh tế tập thể, HTX tùy thuộc vào số lượng HTXNN hoặc phi nông nghiệp trên địa bàn. Cấp xã: UBND cấp xã trong phạm vi, nhiệm vụ quyền hạn của mình có trách nhiệm quản lý nhà nước đối với thành phần kinh tế tập thể theo quy định của pháp luật.

Bên cạnh kết quả đã đạt được, công tác quản lý nhà nước đối với các HTXNN trên địa bàn tỉnh Quảng Trị thì còn một số hạn chế nhất định. Việc

ban hành, phổ biến, hướng dẫn và tổ chức thực hiện các văn bản pháp luật về HTXNN và văn bản pháp luật có liên quan của Nhà nước đã được các cơ quan chức năng trên địa bàn thực hiện tương đối tốt, tuy nhiên, các chính sách này để đi vào thực tế còn nhiều bất cập trong quá trình triển khai như công tác phổ biến chính sách pháp luật còn chưa nhiều, các hình thức triển khai chưa phong phú, hiệu quả chưa cao. Việc tháo gỡ khó khăn về vốn, đất xây dựng trụ sở và đất xây dựng cơ sở sản xuất của một số HTXNN còn nhiều vướng mắc, chưa được quan tâm và thiếu kịp thời. Bên cạnh đó, việc cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho HTXNN xây dựng trụ sở làm việc và làm mặt bằng sản xuất kinh doanh còn chậm, còn nhiều HTXNN gặp khó khăn khi tiếp cận các chính sách đất đai.

Việc ban hành các văn bản hướng dẫn dưới Luật còn chưa kịp thời, một số chính sách đã được Chính phủ ban hành nhưng chưa có văn bản hướng dẫn của các bộ, ngành nên chưa được triển khai thực hiện đầy đủ ở các địa phương. Chẳng hạn, Quyết định số 2261/QĐ-TTg, ngày 15-12-2014 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển HTX giai đoạn 2015 - 2020 ban hành từ năm 2014, nhưng đến năm 2018 mới có Công văn 3626/BKHĐT-HTX, ngày 31-05-2018 của Bộ Kế hoạch và Đầu tư hướng dẫn thực hiện trình hồ trợ phát triển HTX giai đoạn 2016 - 2020. Công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát và xử lý vi phạm trong hoạt động của HTXNN trên địa bàn tỉnh hầu như các địa phương chưa chủ động thanh tra, kiểm tra, giám sát hoạt động của pháp luật cũng như việc thực hiện các chính sách phát triển đối với HTXNN, do chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan nhà nước đối với HTXNN chưa rõ ràng và do không đủ cán bộ, công chức để thực hiện. Ở các địa phương huyện, thị xã, thành phố trên địa bàn tỉnh thì việc thanh tra, kiểm tra, giám sát và xử lý các vi phạm trong hoạt động của HTXNN chủ yếu sẽ do Liên minh HTX tiến hành.

2. Giải pháp phát huy vai trò quản lý nhà nước đối với các hợp tác xã nông nghiệp trong thời gian tới

Đổi mới và phát triển được các HTXNN giai đoạn 2022 - 2026 và tầm nhìn đến năm 2030 góp

phần nâng cao thu nhập và chất lượng cuộc sống của các thành viên HTXNN. Trong thời gian tới, thực hiện các giải pháp đồng bộ để nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với HTXNN trên địa bàn tỉnh:

Thứ nhất, đẩy mạnh công tác phổ biến, hướng dẫn và tổ chức thực hiện các văn bản pháp luật về HTX, liên hiệp HTX và văn bản pháp luật có liên quan. Tập trung đẩy mạnh tuyên truyền Nghị quyết số 20-NQ/TW; Nghị quyết số 09/NQ-CP, ngày 02-2-2023 của Chính phủ về thực hiện Nghị quyết số 20-NQ/TW và Chỉ thị số 19/CT-TTg, ngày 03-6-2023 của Thủ tướng Chính phủ về đẩy mạnh chuyển đổi số trong khu vực kinh tế hợp tác, HTX; Luật Hợp tác xã năm 2023 (có hiệu lực thi hành từ 01-07-2024); Nghị định số 45/2021/NĐ-CP, ngày 31-3-2021 của Chính phủ về việc thành lập, tổ chức và hoạt động của Quỹ hỗ trợ phát triển HTX...

Thứ hai, hoàn thiện, đổi mới cơ chế chính sách tạo môi trường pháp lý thuận lợi để kinh tế tập thể, HTXNN phát triển. Tiếp tục thực hiện Quyết định số 3011/QĐ-UBND, ngày 24-11-2022 của UBND tỉnh về Phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển kinh tế tập thể, HTX trên địa bàn tỉnh Quảng Trị giai đoạn 2022 - 2025 và triển khai thực hiện đồng bộ các văn bản pháp luật về phát triển kinh tế tập thể và HTX; lồng ghép các chương trình dự án đầu tư, chính sách hỗ trợ, khuyến khích kinh tế tập thể, HTX phát triển. Tiếp tục củng cố và nâng cao vai trò trách nhiệm của Ban chỉ đạo đổi mới kinh tế tập thể từ tỉnh đến xã, phường, thị trấn và hệ thống tổ chức Liên minh HTX tỉnh nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng hoạt động của các HTXNN, kịp thời tham mưu đề xuất với các cấp ủy, chính quyền các cấp lãnh đạo, chỉ đạo, kiểm tra, đôn đốc và hỗ trợ cho kinh tế tập thể trong quá trình chuyển đổi, củng cố, đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả hoạt động.

Mặt khác, để phát triển kinh tế tập thể nói chung, HTXNN nói riêng thì HĐND, UBND các cấp và các cơ quan, ban, ngành liên quan cần quan tâm tạo điều kiện và có nhiều những chính sách hỗ trợ, khuyến khích HTXNN phát triển. Các chính sách đưa ra phải phù hợp, dễ thực hiện với điều kiện tổ chức và hoạt động của HTXNN: chính sách tín dụng; chính sách thị trường, đất đai, hỗ trợ chuyển giao tiến bộ khoa học công nghệ, đào tạo, bồi dưỡng.

Thứ ba, kiện toàn tổ chức bộ máy quản lý nhà nước về HTXNN, nhất là các cấp huyện, xã trên địa bàn tỉnh. Tăng cường củng cố và kiện toàn ban Chỉ đạo phát triển kinh tế tập thể, trong đó phân công cán bộ Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn trực tiếp phụ trách quản lý nhà nước đối với HTXNN trên địa bàn tỉnh. UBND tỉnh chỉ đạo Sở Kế hoạch Đầu tư, Sở Lao động - Thương binh và Xã hội xây dựng đề án đào tạo cán bộ quản lý HTX và đội ngũ công nhân kỹ thuật cho HTXNN, giai đoạn 2021 - 2025. Củng cố các tổ chức dịch vụ, ban hành quy chế hoạt động của ban quản trị, kiểm soát, các bộ môn giúp việc, tổ chuyên ngành, đảm bảo bộ máy hoạt động có hiệu quả, gắn tiền lương với khối lượng công việc hoàn thành và lợi nhuận HTX. Ban kiểm soát có trách nhiệm giám sát, kiểm tra những hoạt động về tài chính kế toán trong HTX theo quy định của pháp luật và điều lệ của HTX.

Thứ tư, đề các HTXNN hoạt động hiệu quả thì trong quá trình triển khai hoạt động sản xuất kinh doanh của HTXNN các cơ quan quản lý nhà nước liên quan như Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Sở Kế hoạch và Đầu tư... cùng với Liên minh

HTX tỉnh cần tăng cường phối hợp tiến hành công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát và xử lý vi phạm trong hoạt động của HTXNN. Mục đích chính của công tác thanh tra, kiểm tra đối với các HTXNN là tìm ra những khó khăn, hạn chế của các HTX nhằm giúp đỡ tư vấn, hỗ trợ các HTX thực hiện đúng quy định của pháp luật và liên kết chặt chẽ hơn trong mọi hoạt động sản xuất kinh doanh và phân phối lợi nhuận của HTX... Đây là điều kiện cơ bản đảm bảo cho các HTXNN hoạt động đúng quy định và là tiền đề để thực hiện chuyển đổi HTXNN theo Luật Hợp tác xã năm 2023.

Thứ năm, mô hình HTX đang là mô hình kinh tế tập thể được nhiều quốc gia trên thế giới quan tâm. Tăng cường hợp tác quốc tế sẽ giúp cho các HTXNN của Việt Nam nói chung và HTXNN Quảng Trị nói riêng tận dụng được cơ hội hỗ trợ của quốc tế về vốn, về mô hình quản lý, về kinh nghiệm sản xuất kinh doanh, về giới thiệu sản phẩm của các HTXNN ra thị trường quốc tế. Các huyện, thành phố tổ chức xây dựng liên kết ở những sản phẩm có thế mạnh, trong đó ưu tiên các sản phẩm theo Chương trình “mỗi xã một sản phẩm” (OCOP).

PHẢN BÁC ÂM MƯU CỦA THỂ LỰC THÙ ĐỊCH VỀ LỢI DỤNG...

Tiếp theo trang 28

4. Kết luận

Có thể nói, Đảng và Nhà nước ta luôn quán triệt chặt chẽ quan điểm về các dân tộc ở Việt Nam “bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp nhau cùng phát triển”. Và để làm được điều đó, trước hết và trên hết là phải từng bước thu hẹp và tiến đến xóa bỏ khoảng cách chênh lệch về trình độ phát triển kinh tế - xã hội giữa các dân tộc. Chính vì thế, với sự quan tâm chỉ đạo của Đảng và Nhà nước cùng sự vào cuộc của hệ thống chính trị tại chỗ và những cố gắng vươn lên từ phía đồng bào, hàng loạt chính sách phát triển kinh tế - xã hội vùng dân tộc thiểu số đã được triển khai và mang lại hiệu quả thiết thực, góp phần thực hiện thắng lợi đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về công tác dân tộc, giúp củng cố lòng tin của người dân và là bằng chứng đanh thép nhất chống lại âm mưu lợi dụng bức tranh về sự phát triển không đều về trình độ phát triển kinh tế - xã hội giữa

các thành phần dân tộc nhằm chống phá Đảng và Nhà nước của các thể lực thù địch.

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng: *Báo cáo tổng kết 15 năm thực hiện Nghị quyết số 24-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX về công tác dân tộc* (năm 2019).
- 2, 7, 9. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t. 1, Nxb CTQG - ST, H, 2021, tr. 171, 170, 171.
- 3, 4. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng và Nhà nước về cuộc sống dân tộc từ 1960 - 1977*, Nxb ST, H, 1978, tr. 1, 44.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ VII*, Nxb ST, H, 1991, tr. 77.
6. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb CTQG, H, 2006, tr. 121 - 122.
8. Ban Chấp hành Trung ương Đảng: *Nghị quyết số 24 về công tác dân tộc của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX năm 2003*.